

радиовещания Украины», так и законодательное поле европейских государств. Сформулированы предложения, направленные на усовершенствование правовой охраны исследуемых правоотношений.

Ключевые слова: общественное вещание, организация общественного вещания, правовая охрана, органы управления, источники финансирования.

Summary

Andrusiv U. The Law of Ukraine «Public television and radio broadcasting of Ukraine»: a new stage for the development of public broadcasting in Ukraine.

In this article the author outlined the legal preconditions for formation of public broadcasting in Ukraine. This analyzes the provisions of the current legislation, in particular the new law of Ukraine «Public television and radio broadcasting of Ukraine» and the legislative field of European States.

Suggestions for improving legal protection of the examined relations are made.

Key words: public broadcasting, public broadcasting organization, legal protection, management, sources of financing.

Отримано 17.10.2014

УДК 347.77

О. О. БОНДАРЕНКО

Ольга Олегівна Бондаренко, здобувач Київського університету права НАН України

ОТРИМАННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ НА ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ефективна та поступова розбудова сучасної України неможлива без її динамічного економічного розвитку. Такий розвиток, як правило, все більше спирається на створення та впровадження в господарській та соціальній інфраструктурі різнопланових об'єктів інтелектуальної власності, охорону і захист прав вчених, інженерів, винахідників. Досвід країн із розвинутою економікою підтверджує, що інтелектуальна діяльність, новаторство та креативність технічних рішень здебільшого визначають стратегію і тактику стрімкого й комплексного розвитку держави, високий технічний рівень виробництва, інтеграцію наукової, технологічно складової промисловості¹.

Аналізом та дослідженням порушеного питання займалися такі провідні вчені України, як Ю. Бошицький, П. Крайнев, І. Кожарська та інші.

Відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на промисловий зразок в Україні, регулюються Законом України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ.

Визнання об'єктів промислової власності об'єктам правової охорони засвідчується виданими на них охоронними документами у встановленому законодавством порядку.

Згідно з Законом промисловий зразок охороняється державою, що засвідчується охоронним документом – патентом, у якому зазначені виключні права власника, автора, правонаступників на промисловий зразок.

Патентом виступає охоронний документ на відповідні науково-технічні вироби, художньо-конструкторські розробки, які були створені особою. Щоб отримати такий охоронний документ необхідно пройти та виконати ряд формальностей та вимог – складання та подання заявки, сплата державного мита, розгляд заявки відповідним відомством і прийняття рішення щодо видачі патенту.

Для отримання патенту на промисловий зразок особі необхідно подати заявку на його видачу в державне підприємство «Український інститут промислової власності», що здійснює прийом, розгляд заявок і проведення їх експертизи. В Україні прийнята явочна експертиза заявок на промислові зразки. Перевіряється наявність і оформлення документів заявки відповідно з вимогами Закону та Правил².

Відповідно до п.3. ст.11 Закону «Про охорону прав на промислові зразки» заявка повинна стосуватися одного промислового зразка і може містити його варіанти, тобто варіанти зовнішнього вигляду виробу, а не самого виробу. Варіанти, які заявляються, повинні мати спільну суттєву ознаку з першим варіантом.

Склад документів на заявки на промисловий зразок визначений п. 4 ст. 11 вищезгаданого Закону. Порядок складання та розгляду заявки на промисловий зразок регулюється Правилами розгляду заявки на промисловий зразок, які затверджені наказом Міністерства освіти та науки України від 18.03.2002 р. № 198, та Правилами складання та подання заявки на промисловий зразок, затверджений наказом Міністерства освіти та науки України від 18.02.2002 р. № 110.

За подачу заявки сплачується збір. Порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності» від 23.12.2004 № 1716.

Право на подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок має будь-яка фізична або юридична особа чи об'єднання осіб. Можна подавати заявку за допомогою представника у справах з інтелектуальної власності (патентного повіреного) або іншої повіреної особи. Іноземні особи та особи без громадянства, які проживають або мають постійне місце знаходження поза межами України, можуть подавати заявки тільки через патентних повірених, якщо інше не передбачено міжнародними угодами.

Разом із тим, охорона права промислової власності, зокрема на промисловий зразок, повинна відповідати сучасним вимогам, бути легкодоступною, демократичною, прозорою, якісною. Тому державна політика повинна створювати за з урахуванням потреб, які виникають на виробництвах сьогодні, тим самим підтримувати найважливіші галузі виробництва, в яких використання новітніх досягнень у промисловості може забезпечити одержання найбільшого економічного ефекту.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» правова охорона надається промислового зразку, що не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та відповідає умовам патентоспроможності³.

Звертаючись до Закону можна зазначити, що умовами патентоспроможності промислового зразка є його новизна та промислова придатність.

Новизна – один з об'єктивних критеріїв охороноздатності промислового зразка. Тому, для більшого розуміння, необхідно визначити сенс критерію новизни та конкретний носій новизни промислового зразка. Для цього необхідно знати структуру поняття «промисловий зразок» і виділити з нього елементи, від яких вимагається властивість новизни.

Промисловий зразок визнається новим, якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до Установи або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Крім того, у процесі встановлення новизни промислового зразка береться до уваги зміст усіх раніше одержаних Установою заявок, за винятком тих, що на зазначену дату вважаються відкликаними, відкликані або за ними Установою прийняті рішення про відмову у видачі патентів і вичерпані можливості оскарження таких рішень⁴. Слід зазначити те, що на визнання промислового зразка патентоспроможним не впливає розкриття інформації про нього автором, або особою, яка отримала від автора прямо чи опосередковано таку інформацію протягом шести місяців до дати подання заявки до Установи або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. При цьому обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану у застосуванні п. 3 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки»⁵.

Звертаючись до пункту 86 постанови пленуму ВГСУ № 12 від 17.10.2012 р. бачимо, що для визнання промислового зразка новим має значення відсутність загальнодоступності відомостей саме про сукупність його суттєвих ознак, а не відомостей стосовно кожної з цих ознак окремо⁶. При цьому зазначається, що необхідною передумовою визнання права попереднього користування промисловим зразком є факт використання саме зареєстрованого промислового зразка (виготовлення виробу з використанням всіх його суттєвих ознак). Якщо у виробі не використано хоча б одну з суттєвих ознак, яка разом з іншими ознаками утворює сукупність суттєвих ознак зареєстрованого промислового зразка, у господарського суду відсутні підстави для визнання зазначеного права. Право попереднього користувача у суб'єкта господарювання може бути лише в тому випадку, коли він до дати подання до відповідної установи заявки або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету в інтересах своєї діяльності добросовісно використав в Україні заявлений промисловий зразок чи здійснив значну і серйозну підготовку для такого використання⁷.

На відміну від винаходу промисловий зразок характеризується рішенням не технічної, а художнього завдання, представляє художнє рішення форми виробу, що задовольняє вимогам промислової здатності та єдності технічних і естетичних якостей виробу.

Для встановлення новизни об'єкту проводиться експертиза, і як пише Є. С. Дубовський: «Головна мета цієї найважливішої стадії експертизи полягає у виявленні наявності новизни зовнішнього вигляду заявленого виробу та встановленні відмінних особливостей форми (малюнка) по відношенню до вже відомих або описаних»⁸.

Звернувшись до законодавства зарубіжних країн, бачимо що, наприклад, у Англії зразок не є новим, якщо відмінність тільки у несуттєвих деталях, які в такому випадку будуть визнані варіантами.

Судова практика США стосовно новизни формулює більш жорсткі умови: «Новизна присутня, якщо заявлений зразок створює у наглядча враження, повністю відмінного від любого попереднього зорового образу. Простої відмінності в деталях або іншої модифікації вже відомого зразка не достатньо»⁹.

За законодавством Європейського Союзу, а саме відповідно до Регламенту Ради ЄС «Про промислові зразки Спільноти» від 12.12.2001 р. № 6/2002 умовами надання правової охорони промисловим зразкам, як зареєстрованим, так і тим, що отримують охорону без реєстрації, є новизна та індивідуальний характер. Для отримання правової охорони промисловий зразок має бути:

1. Новим, відповідно, не мати тотожного промислового зразка, який був оприлюднений для незареєстрованих промислових зразків до дати, коли промисловий зразок, щодо якого вимагається охорона, вперше був оприлюднений; для зареєстрованих – до дати подання заяви про реєстрацію або, якщо вимагається пріоритет – до дати пріоритету.

2. Мати індивідуальний характер – якщо загальне враження, яке він справляє на інформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляється на такого користувача будь-яким промисловим зразком, який був оприлюднений. Під час оцінки індивідуального характеру береться до уваги ступінь свободи автора під час розробки промислового зразка¹⁰.

З огляду на те, що дуже багато випадків реєстрації промислових зразків, які по суті не є новими, а в них лише змінена одна суттєва ознака промислового зразка, який вже був зареєстрований, то необхідно в обов'язковому порядку закріпити норму в законодавстві, яка б це забороняла.

На нашу думку, крім того, що промисловий зразок є новим, він повинен відповідати критеріям оригінальності виробу. Промисловий зразок визнається оригінальним за умови, що його суттєві ознаки обумовлюють творчий характер суттєвих ознак. Цей критерій можна порівняти з критерієм винахідницького рівня винаходу. Тобто за допомогою даного критерію буде можливість відмежовувати промислові зразки від звичайної дизайнерської роботи. З цієї тези виходить, що надаватися правова охорона буде тільки тим промисловим зразкам, які будуть непередбачуваними, неочікуваними та будуть виходити за межі звичайного проєктування і обов'язково будуть відмінними від вже існуючих художньо-конструкторських рішень.

Для того, щоб визначити чи є промисловий зразок оригінальним, необхідно провести відповідну перевірку, яка, на наш погляд, може складатися з таких етапів як:

– по-перше, необхідно виділити схожий промисловий зразок (аналог);

– по-друге, виявити суттєві ознаки, які відрізняють промисловий зразок, який заявлено для реєстрації від найбільш схожого зразка;

– по-третє, визначити ступінь їх новизни та виявити, чи існує в світі інформація щодо художньо-конструкторських рішень, які мають ознаки, що співпадають з відмінними ознаками заявленого промислового зразка.

– по-четверте, прийняти рішення щодо оригінальності.

Отже, оригінальним буде промисловий зразок тоді, коли він не буде імітувати вже відомий промисловий зразок у межах країни або в світі.

Відповідно до вищевикладеного можна зробити висновок про те, що необхідно внести зміни до законодавства України, а саме до Закону України «Про охорону прав на промисловий зразок». Тому пропонуємо ч. 1 ст. 6 «Умови патентоспроможності промислового зразка» викласти у такій редакції: «1. Промисловий зразок відповідає умовам патентоспроможності, якщо він є новим, оригінальним та промислово придатним».

Доповнити ст. 6 п. 5, та викласти його в такій редакції: «Оригінальним є промисловий зразок, якщо його суттєві ознаки є неочікуваними, індивідуальними та обумовлюють творчий характер естетичних особливостей виробу».

¹ Бошицький Ю. Л. Удосконалення національного законодавства в сфері інтелектуальної власності: проблеми та перспективи // Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку. Зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. Київський ун-т права НАН України. – К.: Вид-во Європейського університету, 2011. – С. 7–10.

² Дубовський Е. С. Первый опыт экспертизы промышленных образцов // Вопросы изобретательства. – 1967. – № 9. – С. 31.

³ Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 16.10.2012 N 5460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/page>

⁴ Там само.

⁵ Там само.

⁶ Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: постановка пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>

⁷ Там само.

⁸ Крайнев П. Законодавство України у сфері промислової власності (історія розвитку та аналіз) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/638/%CA>

⁹ Правовая охрана промышленных образцов в капиталистических странах, ВНИИПИ. – 1990. / Под. ред. В. И. Еременко.

¹⁰ Регламент Ради ЄС «Про промислові зразки Спільноти» від 12.12.2001 р. № 6/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=179396

Резюме

Бондаренко О. О. Отримання правової охорони на промисловий зразок в Україні: проблеми та перспективи.

У даній статті розглядається питання стосовно отримання цивільно-правової охорони промислових зразків в Україні. Автором аналізуються основні засади, норми чинного законодавства, за допомогою яких регулюються питання правової охорони промислових зразків в Україні, а також вивчаються погляди різних вітчизняних та зарубіжних науковців.

Виявлено, що в процесі отримання патенту на промисловий зразок виникають деякі проблеми, які в подальшому також провокують виникнення суттєвих проблем під час реалізації прав власників на промисловий зразок. Однією з таких проблем є реєстрація вже існуючого промислового зразка зі зміною лише однієї суттєвої ознаки. Це вказує на те, що потрібно створити комплексну, посилену та якісну охорону прав на промисловий зразок, шляхом внесення відповідних змін до чинного законодавства країни.

Ключові слова: промисловий зразок, суттєві ознаки, дизайн, промислова власність, новизна, оригінальність, патент, заявка, експертиза.

Резюме

Бондаренко О. О. Получение правовой охраны на промышленный образец: проблемы и перспективы.

В данной статье рассматривается вопрос о получении гражданско-правовой охраны промышленных образцов в Украине. Автором анализируются основные принципы, нормы действующего законодательства, с помощью которых регулируются вопросы охраны промышленных образцов в Украине, а также изучаются взгляды различных отечественных и зарубежных ученых.

Виявлено, що в процесі отримання патента на промисловий образець виникають деякі проблеми, які в подальшому також провокують появу більш суттєвих проблем при реалізації прав власників на промисловий образець. Однією з таких проблем є реєстрація вже існуючого промислового образца з зміною лише однієї суттєвої ознаки. Це вказує на те, що потрібно створити комплексну, посилену та якісну охорону прав на промисловий образець, шляхом внесення відповідних змін до діючого законодавства країни.

Ключевые слова: промисловий образець, суттєві ознаки, дизайн, промислова власність, новизна, оригінальність, патент, заявка, експертиза.

Summary

Bondarenko O. Obtaining legal protection for industrial designs in Ukraine: problems and prospects.

This article discusses the issue of obtaining civil legal protection of industrial designs in Ukraine. The author analyzes the basic principles, current legislation by which regulates the legal protection of industrial designs in Ukraine and studied the views of various domestic and foreign scholars.

The study found that during the process of obtaining a design patent there are some problems in the future also provoke appearance of more significant problems during the implementation of the rights of owners of the industrial design. One of these problems is the registration of an existing industrial design with a change of only one significant feature. This indicates that you need to create a comprehensive, high-quality and enhanced protection of industrial design, by making appropriate amendments to existing legislation.

Key words: industrial design, essential features, design, industrial property, novelty, originality, patent application examination.

Отримано 16.10.2014

УДК 347.77

А. В. ЛУЗАН

Аліна Володимирівна Лузан, здобувач Київського університету права НАН України

ІСТОРИОГРАФІЯ ВІНАХІДНИЦТВА ТА ЙОГО ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Протягом багатьох мільйонів років наша планета знаходиться у постійному русі. Невпинно переміщуються континенти, еволюціонує флора та фауна, з'являються та зникають держави й цивілізації, розвивається людська свідомість, світогляд, інтелект. Як наслідок, кожне покоління оточене світом, який сформований та залишений у спадок попередниками, а також доповнений власними інноваціями та здобутками задля покращення життя нащадків. Еволюція людства в усіх аспектах, починаючи від фізіології і закінчуючи культурною спадщиною, пройшла тривалий та важкий шлях, на якому зустрічалися як часи злету, так і занепаду. Однак протягом усієї історії планети цей рух не припинявся, що у ХХІ столітті призвело до масштабної глобалізації та інформатизації суспільства, а також розвитку технічного прогресу з феноменальною швидкістю.

Аналітики американської маркетингової компанії JWT (J Walter Thompson) на початку даного десятиліття запропонували своє бачення розвитку високих технологій у вигляді списку 100 речей, які світ побачить у 2011 році. До них увійшли 3-D друк, дитяче електронне «читання», віртуальне дзеркало, телефон-гаманець, тютюнові автомати, що самостійно визначають вік покупця, електронні пристрої, що формують рукописний текст в друкований або відслідковують кількість спожитої енергії іншими домашніми приладами тощо¹. Однак лише через півдесятиліття, у 2015 році, весь світ захоплюється та обговорює впровадження вже зовсім інших інновацій, серед яких пагчі для зубів, м'ясо, створене в лабораторних умовах, робот на органічному паливі, миші з клітинами людського мозку, мініатюрні дрони (безпілотники), клітинний аерозоль для шкіри, шовк з трансгенних кіз, камера в пілюлі, клонування вимираючих видів тварин, протези та інвалідні візки, що контролюються силою думки, робот-анестезіолог, біонічне око та безліч інших речей, що стирають грань між науковою фантастикою та наукою².

У дійсності, сьогодні всіляко стимулює та пропагує розвиток наукової технічної думки, оскільки вже не лишається сумнівів у тому, що майбутнє за високими технологіями. Однак не кожна країна використовує для цього достатньо дієві механізми як економічного, так і політичного характеру, іноді залишаючи винахідників поза увагою правового та соціального регулювання. Тому в даній роботі автор ставить за мету провести історичний аналіз розвитку винахідницької думки та її державної підтримки, починаючи від найдавніших часів і до сучасності у різних країнах світу для обґрунтування необхідності надання багатовекторної допомоги винахідникам у процесі їх інтелектуальної праці.

Дослідження даного питання було актуальним ще в 50-х роках минулого століття в радянській державі. Йому приділяли увагу А. А. Канаєв, В. І. Орлов та багато інших науковців. Сьогодні ж аналіз впливу винахідництва на людську історію та сучасність здебільшого цікавить рейтингові агенції (*Moody's investors service, Standart&Poor's, Fitch IBCA*), інформаційні портали (*SuperJob.ru, МедИНФО*), аналітичні компанії